

FIȘA DISCIPLINEI

1. Date despre program

1.1 Instituția de învățământ superior	Școala Națională de Studii Politice și Administrative
1.2 Facultatea / Departamentul	Departamentul de Relații Internaționale și Integrare Europeană
1.3 Departamentul	-
1.4 Domeniul de studii	Științe Politice
1.5 Ciclul de studii	II
1.6 Programul de studii/Calificarea	Politică și Economie Europeană

2. Date despre disciplină

2.1 Denumirea disciplinei	Partide și organizații politice în Uniunea Europeană						
2.2 Titularul activităților de curs	Prof. univ. dr. George Voicu						
2.3 Titularul activităților de seminar	Prof. univ. dr. George Voicu						
2.4 Anul de studiu	1	2.5 Semestrul	1	2.6 Tipul de evaluare	Es	2.7 Regimul disciplinei	Ob

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1 Număr de ore pe săptămână	4	din care: 3.2 curs	2	3.3 seminar/laborator	2
3.4 Total ore din planul de învățământ	56	din care: 3.5 curs	28	3.6 seminar/laborator	28
Distribuția fondului de timp					Ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					40
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					40
Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					35
Tutoriat					9
Pregătire examinări					20
Alte activități.....					
3.7 Total ore studiu individual	144				
3.9 Total ore pe semestru	200				
3.10 Numărul de credite	8				

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1 de curriculum	•
4.2 de competențe	•

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	• Prezența obligatorie la minim 50% dintre cursuri
5.2. de desfășurare a seminarului/laboratorului	• Prezența obligatorie la minim 50% dintre seminarii

6. Competențele specifice acumulate

Competențe profesionale	<ul style="list-style-type: none"> • Explicarea genezei și evoluției partidelor și organizațiilor politice în Europa (Anglia, Franța, România etc.); • Descrierea tipologiilor și funcțiilor partidelor politice; • Interpretarea ideologiilor politice majore din cadrul sistemului politic european; • Prezentarea structurării principalelor sisteme europene de partide politice (mono-, bi- și multi-partidiste); • Prezentarea elementelor caracteristice democrației reprezentative; • Prezentarea elementelor caracteristice democrației ca rezultat al relației dintre partide; • Analizarea sistemelor de scrutin; • Explicarea și interpretarea valorii „normative” a sistemelor de partide; • Analizarea rolului partidelor politice ca instrument al edificării unei culturi democratice; • Utilizarea spiritului critic în analiza fenomenului partizan.
Competențe transversale	<ul style="list-style-type: none"> • Respectarea demnității, a drepturilor și libertăților fiecărui individ; • Participarea la viața publică ca cetățean activ, capabil să influențeze deciziile colective; • Disponibilitatea pentru analizarea și interpretarea valorilor și semnificațiilor unor evenimente, situații sau comportamente; • Dezvoltarea discernământului politic.

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor specifice acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	<ul style="list-style-type: none"> • Cursul are drept obiectiv înzestrarea studenților masteranzi cu acele cunoștințe (istorice, sociologice, constituționale) despre fenomenul partizan european care să le permită să înțeleagă rațiunea de a fi a partidelor politice și modul lor de funcționare în democrațiile europene și în sistemul U.E., astfel încât ei să poată efectua analize, diagnoze, evaluări politice pertinente.
7.2 Obiectivele specifice	<ul style="list-style-type: none"> • Relevarea mecanismelor genetice ale partidelor (fenomenul reprezentării și dreptul la vot) și familiarizarea studenților cu funcțiile partidelor politice și tipologiile/ familiile partidelor politice din Europa. • Familiarizarea studenților cu analiza sistemelor de partide existente în statele membre ale Uniunii Europene, inclusiv a raporturilor dintre acestea și modurile de scrutin.

8. Conținuturi

8. 1 Curs	Metode de predare	Observații
<p>1. Introducere în studiul partidelor și organizațiilor politice. Protopartide și partide politice. Condiții generale ale emergenței partidelor politice în Europa: instituția reprezentării și apariția și extinderea dreptului la vot. Partidele și legitimitatea legal-rațională (Max Weber). De la "dreptul divin" la legitimitatea democratică. Apariția partidelor în Marea Britanie (<i>whigs</i> și <i>tories</i> – liberali și conservatori), Franța (cercurile parlamentare: clubul girondinilor, clubul iacobinilor, clubul breton etc.). Sensul</p>	Prelegere	

plural al fenomenului partidist.		
2. Nașterea și dezvoltarea partidelor politice în România. Apariția primelor adunări reprezentative (după 1829): Adunarea Extraordinară Electivă, Obșnuita Obștească Adunare. Puseurile partidiste: conturarea curentelor ideologice la momentul pașoptist: liberalii și conservatorii. Developarea ulterioară a acestor grupări: impactul „Statutului dezvoltător al Convențiunii de la Paris”, al legii electorale a lui Cuza și al Constituției de la 1866. Desăvârșirea Partidului Liberal (1875) și a Partidului Conservator (1880). Sistemul bipartid inițial. Votul universal (1917) și schimbarea sistemului de partide. Partidele în perioada interbelică.	Prelegere	
3. Conceptul de partid politic. Partidele ca fenomen social (diacronic și sincron) – P. P. Negulescu, D. Gusti, M. Duverger, R. Michels, M. Ostrogorski, M. Weber, D.-L. Seiler, G. Sartori. Partidele ca fenomen constituțional (revizuirea tardivă a teorii suveranității populare). Perspective: de la D. Hume la G. Sartori. Dimensiuni ale conceptului: formală (organizațională), ideologică, teleologică (puterea politică). Caracterul simbolic și ritual al luptei politice. Parteneriatul partidelor politice.	Prelegere	
4. Ideologii politice contemporane majore (I). Liberalismul. Conservatorismul	Prelegere	
5. Ideologii politice contemporane majore (II). Creștin-democrația (popularismul). Socialismul democratic (social-democrația).	Prelegere	
6. Ideologii politice contemporane majore (III). Extremismul de dreapta și cel de stânga.	Prelegere	
7. Funcțiile partidelor politice în democrațiile europene. Funcția generică: mediere (releu) între societate și stat. Funcția constituțională. Funcții specifice: recrutarea, formarea și selectarea guvernanților, funcția de integrare și mobilizare politică, funcția de proiectare politică, funcția de organizare și exercitare a guvernării, funcția critică etc. Legi ale partidelor politice (e. g. <i>Parteiengesetz</i>). Guvernare și opoziție.	Prelegere	
8. Tipologii ale partidelor politice europene. Partide “mari” și partide “mici” (Tocqueville). Partide de creație interioară și partide de creație exterioară; partide de mase și partide de cadre; partide rigide și partide suple (M. Duverger). <i>Catch-all-party</i> (O. Kirchheimer). Partide de notabili, de militanți, de alegători (J. Charlot). Clivajele sociale și partidele politice (Seiler). Partide de dreapta și partide de stânga. „Distanța ideologică” (Giovanni Sartori). Partide democratice și partide totalitare.	Prelegere	
9. Sisteme de partide în Europa. Sisteme închise (monopartidismul) și sisteme deschise (pluripartidismul). Inevitabila dezintegrare a sistemelor închise. Adaptabilitatea sistemelor deschise. Sisteme de partide stabile și democratice: bipartidismul și multipartidismul. Variații ale acestora. Distribuția (poziționarea) homeostatică a partidelor în sistem. Condiții trans-politice ale sistemelor pluraliste: sociale, economice, culturale, istorice.	Prelegere	
10. Factorii tehnici (modurile de scrutin) și sistemele de partide. Prezentarea principalelor sisteme electorale	Prelegere	

(scrutinul majoritar uninominal cu tur unic, scrutinul majoritar cu două tururi, scrutinul proporțional, sisteme electorale mixte) și a impactului lor asupra așezării sistemice a partidelor. Virtuțile și defectele fiecărui sistem. “Legile” lui Duverger și critica lui G. Lavau. Preeminența explicației sociologice.		
11. Scrutinul majoritar uninominal cu un singur tur și bipartidismul. Bipartidismul esențial (Duverger). Efectul “nedrept” dar funcțional: suprareprezentarea partidului câștigător și simplificarea eșichierului politic. Guvernarea eficientă și stabilitatea politică (Marea Britanie). Excepții. Experiența Italiei (după 1994).	Prelegere	
12. Scrutinul majoritar cu două tururi și sistemele de alianță a partidelor. Experiența Franței. Asocierile de stânga și asocierile de dreapta – consecință a turului secund. Costurile electorale ale partidelor ”rigide” (Partidul Comunist în trecut, Frontul National astăzi). Efectele pozitive: reducerea confruntării (tentația compromisului), izolarea partidelor nedemocratice. Efectul negativ: alianțe “contra naturii”.	Prelegere	
13. Reprezentarea proporțională și fragmentarea politică. Virtutea R.P.: șansa reprezentării corecte. Reducerea acestei șanse (baremul electoral) în numele guvernării eficiente. Multiplicitate și atomizare (republica de la Weimar, Polonia 1991, România post-comunistă). Excepții: Spania și Grecia.	Prelegere	
14. Locul partidelor politice în sistemul U.E. Compoziția politică a Parlamentului European, a Comisiei Europene și Consiliului Uniunii Europene – tendințe de structurare. Ideologiile politice majore europene astăzi și familiile politice adiacente – Partidul Popular European și Partidul Socialiștilor Europeni. Consociaționalismul (consensualismul) în cadrul Uniunii Europene (Arendt Lijphart).	Prelegere	
<p>Bibliografie</p> <ul style="list-style-type: none"> • Paul Pennings, Jan-Erik Lane (Eds), <i>Comparing Party System Change</i> (Routledge / ECPR Studies in European Political Science, 2013). • Ralf Melzer, Sebastian Serafin (Eds.), <i>Right-Wing Extremism in Europe</i> (Friedrich-Ebert Stiftung, 2013). • Wojciech Gagatsek, <i>European Political Parties as Campaign Organisations. Toward a Greater Politicisation of the European Parliament Elections</i> (Brussels, Centre for European Studies, 2009). • Lawrence Ezrow, „The Variance Matters: How Party Systems Represent the Preferences of Voters”, <i>The Journal of Politics</i>, Vol. 69, No. 1, February 2007, pp. 182–192. • Robert Ladresch, „National Political Parties and European Governance: The Consequences of «Missing in Action»”, <i>West European Politics</i>, Vol. 30, No. 5, November 2007, pp. 945-960. • Daniele Caramani, „Is There a European Electorate and What Does It Look Like? Evidence from Electoral Volatility Measures, 1976–2004”, <i>West European Politics</i>, Vol. 29, No. 1, 1–27, January 2006, pp. 1-27 • Michael Gallagher, Michael Laver, Peter Mair, <i>Representative Government in Modern Europe</i> (Mc Graw Hill, 2006) • Simon Hix, Abdul Noury, Gérard Roland, „Dimensions of Politics in the European Parliament”, <i>American Journal of Political Science</i>, Vol. 50, No. 2, April 2006, pp. 494–511. • Arendt Lijphart, <i>Modele ale democrației</i> (Iași, Polirom, 2006). • Lori Thorlakson, „Federalism and the European party system”, <i>Journal of European Public Policy</i>, Vol. 12, No. 3, June 2005, pp. 468–487. • Philomena Murray, „Factors for Integration? Transnational Party Cooperation in the European Parliament, 1952–79”, <i>Australian Journal of Politics and History</i>, Volume 50, Number 1, 2004, pp. 102-115. • Gary Marks, Marco R. Steenbergen (eds.), <i>Political Integration and Political Conflict</i> (Cambridge University 		

Press, 2004).

- Chris Rumford, *The European Union. A Political Sociology* (Blackwell Publishing Company, 2002)
- Norberto Bobbio, *Dreapta și stânga* (București, Ed. Humanitas, 1999).
- Daniel-Louis Seiler, *Partidele politice din Europa* (Iași, Institutul European, 1999).
- Guy Hermet, Julien Thomas Hottinger, Daniel-Louis Seiler (coord.), *Les partis politiques en Europe de l'Ouest* (Paris, Economica, 1998).
- Jean-Yves Camus, *Les extrémismes en Europe* (C.E.R.A., 1998).
- George Voicu, *Pluripartidismul. O teorie a democrației* (București, Editura ALL, 1998).
- Roy Macridis, *Contemporary Political Ideologies. Movements and regimes* [Harper Collins, 1992 (ed. a 5-a).
- François Borella, *Les partis politiques dans la France* (Editions du Seuil, 1990).
- Samuel H. Beer, *Modern British Politics. Parties and Pressure Groups in the Collectivist Age* (New York – London, WW Norton & Company, 1982).
- Maurice Duverger, *Les partis politiques* (Paris, Librairie Armand Colin, 1973).

8. 2 Seminar/laborator	Metode de predare	Observații
1. Geneza și evoluția partidelor politice în Europa.	Dezbateri	
2. Clivajele sociale și partidele politice din spațiul UE	Dezbateri	
3. Partidele politice în Europa centrală și de est după 1989.	Dezbateri	
4. Dreapta și stânga.	Dezbateri	
5. Liberalism și conservatorism.	Dezbateri	
6. Ideologia comunistă,	Dezbateri	
7. Ideologia fascistă.	Dezbateri	
8. Liberalismul românesc.	Dezbateri	
9. Conservatorismul românesc.	Dezbateri	
10. Poziția partidelor din UE față de integrarea europeană:	Dezbateri	
11. Partidele politice în Marea Britanie și în Franța	Dezbateri	
12. Mișcări și organizații extremiste în Europa de azi. Recomandări și rezoluții ale Adunării Parlamentare a Consiliului Europei	Dezbateri	
13. Partidul Popular European	Dezbateri	
14. Partidul Socialiștilor Europeni	Dezbateri	

Bibliografie

- Site-ul „Party Politics” (the international journal for the study of political parties and political organizations): <http://www.partypolitics.org/>
- Wojciech Gagatek, *European Political Parties as Campaign Organisations. Toward a Greater Politicisation of the European Parliament Elections* (Brussels, Centre for European Studies, 2009).
- Carels Boix, „Electoral Markets, Party Strategies, and Proportional Representation”, *American Political Science Review*, nr. 104 (2), 2010, pp. 404-413;
- B. Grofman, R. Kline, „How many political parties are there, really? A new measure of the ideologically cognizable number of parties / party groupings”, *Party Politics*, No 18, 2012, pp. 523-544.
- K. Storm et al., *Cabinets and Coalition Bargaining. The Democratic Life Cycle in Eastern Europe* (Oxford, Oxford University Press, 2010, capitolele 1, 2;
- Allen Hicken, *Building Party Systems in Developing Democracies* (New York, Cambridge University Press, 2009), pp. 1-95.
- Marc Morje Howard, „The Impact of Far Right on Citizenship Policy in Europe. Explaining Continuity and Change”, *Journal of Ethnic and Migration Studies*, No 36 (5), 2010, pp. 735-751;
- Bornschier Simon, Lachat Romain, „The Evolution of the French Political Space and Party System”, *West European Politics*, vol. 32, no. 2, March 2009, pp. 360-383.
- Paul Pennings, Jan-Erik Lane (eds.), *Comparing Party System Change* (Routledge / ECPR Studies in European Political Science, 2013), pp. 21-99.
- Ralf Melzer, Sebastian Serafin (eds.), *Right-Wing Extremism in Europe* (Friedrich-Ebert Stiftung, 2013), pp. 9-33.
- L. Seiler, *Partidele politice din Europa* (Iași, Institutul European, 1999), pp. 5-64; 115-148;.
- Michael Gallagher, Michael Laver, Peter Mair, *Representative Government in Modern Europe* (Mc Graw Hill,

2006), pp. 103-120; 141-168; 263-302.

- G. Voicu, *Pluripartidismul. O teorie a democrației* (Buc., Ed. All, 1998), pp. 192-280.
- Norberto Bobbio, *Dreapta și stânga* (Buc., Ed. Humanitas, 1999), pp. 41-137.
- Dimitrie Gusti (coord.) *Doctrinile partidelor politice* (Buc., Ed. Garamond, f.a.), pp. 124-143; 144-154, 198-228.
- Gary Marks, Marco R. Steenbergen (eds.), *Political Integration and Political Conflict* (Cambridge University Press, 2004), pp. 121-140;
- Guy Hermet, Julien Thomas Hottinger, Daniel Louis Seiler (coord.), *Les partis politiques en Europe de l'Ouest* (Paris, Ed. Economica, 1998), pp. 185-238; 401-426.
- Jean-Yves Camus, *Les extrémismes en Europe* (C.E.R.A., 1998);
- Recomandarea 1438/ 2000 [<http://assembly.coe.int/Documents/AdoptedText/TA00/EREC1438.HTM>]
- Rezoluția 1308 / 2002 [<http://assembly.coe.int/Documents/AdoptedText/TA02/ERES1308.htm>]
- <http://www.pes.eu/>
- <http://www.epp.eu/>

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, ale asociațiilor profesionale și ale angajatorilor reprezentativi din domeniul aferent programului

- Conținutul disciplinei este adaptat la contextul internațional și la cel românesc și la nevoile de dezvoltare a domeniului. Astfel, prin utilizarea, în cadrul activităților, a unor resurse de studiu de actualitate, se urmărește sprijinirea unui parcurs ulterior al studenților relevant în raport cu piața muncii.

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 Metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	Corectitudinea răspunsurilor, consistența analizei	examinarea orală cu bilete și în prezentarea / susținerea de către student a unei lucrări / unui eseu din tematica disciplinei	60%
10.5 Seminar/laborator	Participare activă	Dezbateri, teme	40%
10.6 Standard minim de performanță			
<ul style="list-style-type: none"> • Participarea la cel puțin 50% dintre cursuri și seminarii; Oferirea de răspunsuri corecte la cel puțin jumătate dintre subiectele examinării orale. 			

Data completării

Semnătura titularului de curs

Semnătura titularului de seminar

.....

.....

.....

Data avizării în departament

Semnătură director departament

.....

.....